

10836 (48)

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Hónaposan 10 k.
Félévesen 48 k.
Évesen 96 k.
Külföldre 100 k.
Egyes szám ára 3 fillér.

Politikai
napilap

226

XX. évfolyam 201. szám. Nagyvárad. Kedd, 1914 Szeptember 1.

A döntés napjai.

A németek harmincezer oroszot elfogtak. A magyar-osztrák hadsereg balszárnya tovább nyomul előre. Lembergüél seregünk közepe győzelmesen tör előre. Jobb szárnyunkon is kedvezően folyik a küzdelem. Forradalom Párisban. A franciák elcsapták a fővezérüket. Olaszország fenyegeti Angliát.

Lélegzetünket visszafojtva várjuk a döntést — és imádkozunk, hogy az kedvező legyen számunkra.

Hosszu vonalban folyik a csata, a legnagyobb, a melyről a hadtörténelem eddig megemlékezett. Nem zárt sorokban rohannak ma egymásra a seregek, hanem ritka rajvonalba szétszóródva, a terepet fődözékül felhasználva, kúsznak előre, arra igyekezve, hogy egymást előbb tűzharcot meggyengítsék. Ez a tűzharc napokon át eltarthat; az orosz—japán háboruban a mukdeni ütközet tizennégy napig tartott. Az ilyen csata igénybe veszi a küzdőknek egész lelki erejét, végsőkéig feszíti idegeiket. A győzelemben óriási része van az egész sereg minden egyes tagja intelligenciájának, lelki erejének. Ez pedig oly nagy fölényt biztosít nekünk az orosz sereg fölött, hogy Istenben bizva, remélnünk kell a győzelmet.

Érthető, ha feszült idegekkel várjuk a döntést; de érthető az is, ha a végleges döntés késik. Ilyen óriási vonalon az ellenséget egyszerűen leküzdeni lehetlenség. De már kezd kibontakozni a végső döntés képe; csapataink győzelmes előretörése mindinkább tovább terjed kelet felé s a legújabb hírek szerint balszárnyunk után már hadseregünk zöme is fölénybe került az orosz fölött.

A németek is szorongatják az oroszot: harmincezer főnyi orosz sereget elfogtak.

Párisban nagy a rémület: forradalmi mozgalmakról jönnek hírek s az eddigi fővezér, Joffre tábornok, akinek arcképét pedig két hónap előtt a cárral bizalmas együttlétben közölte az Illustration, lemondott. Hogy teljes legyen a helyzet képe: Olaszország is megmozdulni készül — Anglia ellen.

Tudósításaink a következőket jelentik:

A döntő ütközet kedvezően alakul.

Budapest, aug. 31. (Cens. távirat.) Bécsből táviratozzák: A lapok haditudósítói jelentik, hogy a döntő ütközet az északi harctéren mind kedvezőbben alakul. Különösen balszárnyunk működik eredményesen s az orosz jobbszárnyat a körüklárás veszedelmével fenyegeti, amit a csata elődntését jelentenél. Mindez a Cholm birtokától függ, a mely körül elkezeredett, óriási harc folyik. A csata reánk állandóan kedvezően áll.

Balszárnyunk Lublin előtt áll.

Budapest, aug. 31. (Cens. távirat.) A Neues Wiener Tagblatt haditudósítója jelenti a sajtóhadiszállásról: Csapataink hősi magatartásának sikerült a 39 kilométerre Krasznik mögött a magaslatokat megszállva tartó ellenséges csapatokat két napi heves küzdelem után a Lublin felé vezető uton megverni és utolsó ellenállásukat megtörni. Nyugati szárnyunk megtisztította a Lublin előtti területeket az ellenségtől. Ugy látszik, Lublin sorsa ezzel meg van pecsételve.

Seregeink kedvező helyzete.

Bécs, aug. 31. A Soan und Montagszeitung a hadi sajtószálláson levő tudósítójától vasárnap folyamán a következő három táviratot kapta:
A délelőtti 9 óra 50 perckor érkezett távirat szerint az északi harctéren dúló döntő csata természetesen folyik tovább. A hangulat igen optimisztikus, mert a várható események üdvösen vannak előkészítve, a hadseregünk reményei és számításai elégitőknek tűnnek fel. A balszárny sikerei sokat használnak az általános tervnek és biztosítják annak keresztülvitelét.
A délelőtti 10 óra 30 perckor érkezett távirat azt jelenti, hogy az óriási csata Galicia északi-keleti vidékén tovább folyik s az általános helyzet változatlan.
Az este 9 órakor vett távirat a következő értesítést közli: A monumentális csata az eddigi mederben folyik tovább. A balszárny állandóan nyomul előre Cholm, fontos jelentőségű csomópont felé. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Előnyomulunk Lembergől északra is.

Budapest, aug. 31. (Saj. tud. cenz. táv.) A M. T. I.-nak jelentik, hogy a sajtóhadiszállásról délben reményteljes híreket kaptunk. Kilátásaink győzelemmel kecsegtetnek. A Radorado Presse tudósítója a következőket jelenti: **Közép hadaink balszárnya Savaruska és Jolkiew**

A németek harmincezer oroszot elfogtak.

Budapest, aug. 31. A Wolff ügynökség jelenti: **A nagyvezérkar a következőket közli: Azon nagy győzelmekben, amelyekben az orosz hadsereg Kelet-Poroszországban Taunenbergnél, Hohensteinnél és Ortelsburgnál nagyszerűen visszavetett, hozzávetőleges számítás szerint harmincezernél több orosz, közte több magasrangú tiszt esett hadifogságba.** (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Merénylet a cár ellen.

Berlin, aug. 31. Pétervárott merényletet követtek el Miklós cár ellen. **Aksakov műegyetemi hallgató revolverrel többször rálőtt a cásra. A cár sér-tellen maradt.**

Franciaország válságban. Joffre lemondott.

Budapest, aug. 31. (Saját tud. távirata.) A M. T. I. közli, a Koppenhágán át jövő párisi lapjelentések szerint Joffre benyújtotta a főparancsnoki állásról való lemondását.

Párisban kitört a forradalom.

Berlin, aug. 31. Kölnből származó jelentések szerint Párisban teljes erővel kitört a forradalom. A lázongó népre sortűzet vezényeltek.

között jelentős sikereket ért el. A lebergi lapok szerint Lembergől északra diadalmos csatát vívtunk. A lakosság hangulata nyugodt.

A nyugati harctérről érkező jelentések diadalmos befejezést sejtetnek.

A németek százhusz kilométerre vannak Páristól.

Budapest, aug. 31. A Magyar Távirati Iroda párisi jelentése szerint a kormány **Bordeaux-ba teszi át székhelyét.** Párisban leirhatlan izgalmat és rémületet kelt a hír, hogy a német elővéd a fővárostól már csak százhusz kilométerre áll.

A déli harctérről.

Menedéket nyújtunk a szerbek által üldözött mohamedánoknak.

Budapest, aug. 31. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Sarajevóban tegnap a következő hivatalos kommunikét tették közzé:

Miután a volt török szandzsákban a szerb és montenegrói bandák a muzulmán töröknek házaít összelövöldözik és valóságos irtó akciót indítottak az irántuk barátságos muzulmán lakosság ellen. Csapataink Plevjébe bevonultak a szandzsákba és ezzel megakadályozták az ottani muzulmánok kiirtását. Minthogy azonban a szandzsák állandó megszállása katonai szempontból ez idő szerint még nem vehető tervbe és az e területen lakó muzulmánok csapataink elvonulása után minden esetben újabb rablótámadásoknak voltak kitéve, a szerencsétlen mohamedánok megjelentek határainknál és kérték a határ átlépésének megengedését. Hagyományainknak megfelelően e súlyos időkben is megkönyörültünk az otthonuktól és vagyunktól megfosztott muzulmánokon és amennyire lehetséges, a háboru ide-

jére közös menedéket nyújtunk nekik, hogy megmentsük zsarnokaik fosztogatásaitól. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A magyarországi szerbek hűségi nyilatkozata.

Ujvidék, aug. 31. A szerb néppárt, a szerb radikális párt és a szerb liberális párt vezeterei együttesen levelet intéztek Matkovich Béla főispánhoz, amelyben kijelentvén, hogy e pártok főleg az egyházi autonómia kérdésében különböző elvek körül tömörültek, most összességet jelentettek ki. Kinyilatkoztatják, hogy ezen pártok nem bírnak nemzetiségi politikai jelleggel és hogy a politikai pártoskodásnak még halvány látszatát is elkerülik, ünnepelesen kijelentik, hogy a nevezett pártokat ezennel felosztatják és eddigi működésüket megszüntetik azért, mert most, mikor minden hazafiasan érző lojális polgárnak egyesülnie kell a mindnyájunkkal szembenálló ellenség legyűrésére, ők első akarnak lenni azok között, akik a politizálás teljes félretételével polgártársaikkal vállvetve szívük egész melegével szolgálni kívánják magyar hazájukat.

A levelet aláírták többek között a szerb néppárt részéről: Obranovics György, a radikális párt részéről: Polit Mihály. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Olaszország és Románia fellép Angliával szemben.

Bécs, aug. 31. A Lombardia és az Unione a következőket jelentik: Az olasz kormány Angliában igen erőlyesen tiltakozott Angolország azon katonai intézkedése ellen, amelyet Egyiptomban fogatosított.

Olaszország állítólag azt jelentette ki, hogy semlegességénél fogva joga van, mint eddig, ezentul is kereskedelmi és hadihajóival egyaránt szabad utat és tartózkodást követelni az egyiptomi kikötőkben és vizeken. Az Unione szerint Olaszország Londonban fenyegető éllel azt is kijelentette, hogy nem szívesen ugyan, de kénytelen volna in-

INFANTERISTA PETRUS.*)

Sajtóhadiszállás, aug. 25.

Nagyon messze vagyok a jakubovai hegyektől, mondhatom. Mégis már most is azt hiszem, hogy ott voltam infanterista Petrus eseténél; aki pedig egy hét, egy év mulva kételkedik benne, megsért, úgy érzem. Tizenkét óra lefolyása alatt annyiszor megtettem ezzel a kis bakával, ezzel a nagy emberrel az utat a tűzvonalból az első vörös-keresztes kocsihoz, hogy egész jó szívvvel mondhatom: annyit vagyok vele, hogy bizonyára ott voltam.

Azon kezdetén és ezzel Petrus hősi cselekedetét még jobban kidomboríthatnám, hogy a mai világban Petrus putzer esete külön zárkában áll, köröskörül alig van önfeláldozásra képes becsületes jó ember, nagyon rosszak vagyunk. Bizony meggyőződésem ellenére beszélnék, mert én, engedelmet kérek, hiszek a becsületes emberek létezésében. Nem keresem többségben vannak-e, nem firtatom: automobil vagy gond jár-e nyomukban? Annyit azonban saját tapasztalataimból, félve bár, de el kell árulnom: úgy láttam, legtöbbször, hogy becsület és siker fordított arányban állanak. A puhaszívű emberek számára még egy megfigyelés: a becsületesnek fogalma sinesen arról, hogy miért az.

Infanterista Petrus sem hinné ma, ha

*) A 37. gyalogezred derék katonájáról írja ezeket a sorokat az Alkotmány hadi tudósítója.

azóta el nem magyarázták neki, hogy olyasmit tett, amivel több elismerést érdemelt ki egy pöttyös kubánál.

Bileca tájékán, a meredek jakubovai partok felé nyomult a szuronyos roham, szólt a trombita és pattogott a snellfájer, amikor meglátta Petrus, hogy gazdája, főhadnagy ur Stenzli Rikárd, amott a jobb szárnyon, elejti a kardját, a fejéhez, ballválához, majd a derekához kap, kettőt botlik, elvágódik az egyik borókabokor tövében. Infanterista Petrus, a 37-ik gyalogezred második századának első zugjából, lehet, hogy nem a szőke asszonyra, meg a kétesztendősbabára gondolt, akik apust várják háza valamikorra a nagyváradi kis házikó krimzonos filagóriájába, de bizonyos, az se jutott eszébe, hogy ő csak a putzerje extra hat pengő és maradék főzelék fejében főhadnagy ur Stenzlinek és a reglama szerint eleget tett kötelességének, ha a saját fegyverén kívül a főhadnagy ur garnitúráit és a lába cipőskéit is szeretettel és türelemmel pucolja. Szépen megvonulhatott volna az utmei sziklafal mögött, arra vitt utja amugy is. Mégis belerohant a jól működött ellenséges puská kévéjébe, hogy felkaphassa gazdáját hat lövés után a hetedik golyóbis elöl.

Vállán áthajítva viszi már gazdáját a putzer. Nehéz is, fáj is valamelyest, hiszen ott szivárog már a bluzán keresztül a saját vére is, attól a stráfsusztól, amely még lent a patak partján érte. Viszi, viszi, a jobb ke-

zével a sebesült fejét támogatja felfelé, ne rázódjék, amint zakatol járása. Most ér ki a part alá, elejti, elesik, halloita süvítését, megkapta magvát is, a kötés tájékán. Biz golyóbis volt az a javából . . .

Infanterista Petrusnak is van otthon, aki sirassa. De infanterista Petrus nem olvasta Nietzsche-t és még nem tudja, hogy a morál mindig az erősebbet támogatja, ha tehát ott nem hagyja a kövön sebesült gazdáját, ő maga lesz a gyengébb, amazé pedig a morál.

Infanterista Petrus amugy alaposan ontva vérét s szakadozó inakkal cipeli terhét tovább, kijebb, a domb mögé, leteszi s eltámoalyog hátra a feleserig.

Ott összeroskad, de beszél. Ne babráljon rajta. küldjön a főhadnagy urért, arra, előbbre, a magányos bokortól jobbra.

Aztán jóideig egészen olyan, mint aki mélyen alszik. Mire jóval később felpislant, a szeme kérdi: meglelték-e?

Káplár ur Petrus, mire felépül — mert van Isten, felépül — medáliát kap.

Ha rám biznák a jutalmat, sokáig haboznék. A szívem azt mondaná, örökös lényugot, földesekét neki, hadd élvezzék az ő kis babái, akiket majd elhagyott azért az uri másikért. De az epém birizgálna: udvari tanácsost csináljanak belőle, méltóságosnak címezzék, mialatt igazítja az eke szarvát.

Landauer Béla.

tézkedéseket tenni abban az esetben, ha Egyiptom angol gyarmata proklamálnák. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.)

Oroszország Románia ellen.

Köln, aug. 31. A Kölnische Zeitung értesítése szerint Oroszország a román határon nagymérvű csapatösszevonásokat tesz, amelyekkel Románia semlegességét megsértve, Bukovina ellen szándékozik vonulni.

Pápválasztás előtt.

A konklávé.

A Magyar Kurir jelenti: Tegnap délután vette kezdetét a pápválasztó gyülekezet, a konklávé, melyet elzártaságról neveznek így. A konklávé főbb szertartásait a következőkben ismertetjük:

A megkezdés napján a biboros dékán, valamelyik idősebb biboros Veni Sanctet mond, utána pedig egy kijelölt prelátus mond beszédet latin nyelven, de eligendo pontifice. Ez a szertartás a Vatikán Szent Pál kápolnájában történik és onnan vonulnak át a Sixtina-ba, ahol felolvassák a választásra vonatkozó rendeleteket, melyekre esküt tesznek. A biborosok ekkor még visszatérhetnek magánlakásaikba. Délután ismét összejönnek, amikor megeskütik a konklávé őreit és egyéb résztvevőit. Ezek az u. n. konklavisták, akiknek száma a bibornokokkal együtt körülbelül kétszázötven. Minden bibornok, ha csak nem beteg, két konklavistát vihet magával, akik laikusok is lehetnek. Ezekon kívül egy sekrestyés, egy gyóntató, a szent kollegium titkára, hat cerimonárius, két orvos, egy gyógyszerész, borbélyok és az általános kiszolgálást végző inasok (baii scopatores) lépnek be a konklávéba. A konklávé őrzése a major domuson, a jelen esetben Ranuzzi Di Bianchi érseken kívül az anyaszentegyház marsalljára van bízva, a mely a Chigi hercegek családjában örökletes. Régi szokás szerint a major domus és a marsall családi címerekkel érmekeket is verhetnek a választás emlékére.

Az első nap estjén háromszor megszólal a camerlengo harangja a konklávé bezárásának jeléül. A cerimonáriusok extra omnes kiáltással körbe mennek. Azután bezárják a konklávé egyedüli ajtaját, még pedig négy kulccsal, amelyek közül a két külsőt a marsall, a két belsőt a camerlengo zárja el. Ezt az ajtót csak akkor nyitják ki, ha egy bibornok három napon belül utólag érkezik be akar lépni, vagy ha valaki betegség miatt el akarja hagyni. Volt azonban arra eset, hogy igen magas egyéniségek előtt megnyílt a konklávé ajtaja, így 1769-ben II. József császár előtt, aki Falkenstein gróf név alatt időzött Rómában.

Egyébiránt a konklávé elzárása teljes. A kiborosok leveleit a biborosrendek fejei olvassák el és szóbelileg még szolgálják, akik az ételek beadásához szükséges forgóládáknál megjelennek is csak oly hangosan beszélhetnek, hogy a minden nyílást őrző prelátusok, akiknek a svájci testőrök segítkeznek, minden szavukat megérthessék.

A tulajdonképeni választási hely a

Sixtina-kápolna. Itt van az evangéliumi oldalon a jövő pápa trónusa. A falak mellett a biborosok trónszékei állanak, zsinóron járó baldachinok alatt. Az elhunyt pápa által kreált bibornokok trónszékei violaszínű, a régebbieké zöld takaróval van leboritva. A kápolna berendezéséhez tartozik a kályha, melynek kürtője az egyik ablakon jár ki és ennek füstjéből, a scumatából tudják a rómaiak, hogy eredményes volt-e a választás, vagy nem.

A bibornokok életrendjét a konklávéban belül szigorú szabályok határozzák meg.

A M. T. I.-nak jelenti: A római „Giornale di Halia” jelenti, hogy a pápai szertartásmesterek minden intézkedést megtették a konklávé lezárásának ünnepélyes ceremóniájára. Chigi Albani herceg, az anyaszentegyház marsallja, a konklávé vezetője és Miriatelli kíséretükkel a sixtusi kápolnába mennek és a szent collegium előtt leteszik az esküt. Ezután a biborosokat elállítják a belső és külső lezárás, amiről jegyzőkönyvi okmányt készítenek.

X. Pius reformjai a pápválasztásról.

A most elhunyt X. Pius pápa jelentős reformokat léptetett életbe az egyházi közgazgatásnak majdnem minden terén. Nevéhez fűződik a római kuria összes hivatalainak, a különféle kongregációknak, római bíróságoknak átforgalmazása. Új rendet hozott be az elhunyt pápa a pápválasztás terén is. 1904. december 25 én kiadott „Vacante sede Apostolica” kezdetű konstitúciójában kodifikálta mindazokat a rendelkezéseket, melyeket elődei a pápválasztásra nézve tettek. II. Miklós pápától kezdve (1059) nagyon sok rendelkezést adtak ki az egyes pápák a konklávé megtartására és a pápválasztásra vonatkozóan, ezek között különösen XV. Gergely, XII. Kelemen, IX. Pius konstitúciói voltak fontosak. X. Pius a sok szét szórt rendelkezést egy konstitúcióba egyesítve, véglegesen megállapította a pápválasztás rendjét. Fontosabb változtatásai a következők:

Amíg eddig ha az első választás nem hozott kétharmadnyi többséget, helye volt az u. n. accessusnak, ami abban állott, hogy a választók egy része hozzájárulhatott (accedere) szavazatával valamelyik jelölthöz, addig X. Pius az accessust teljesen eltörölte és megszüntette a választásnak ezt a nehézkes formuláját.

A jelen rendelkezések szerint az eredménytelen választást rögtön rendes szavazással pótválasztás követi. Minthogy pedig a konklávé tagjai kétszer jönnek össze napjában scrutiniumra, naponként négy szavazás lehetséges, ami bizonyára meggyorsítja a pápválasztás lefolyását.

Nagyon fontos rendelkezése X. Piusnak az, amellyel eltörölte XV. Gergelynek „Aeterni patris” kezdetű konstitúciójában foglalt azt a rendelkezését, hogy a pápválasztás érvénytelen, ha nem a konklávéban és a clausura szigorú betartásával történt meg. X. Pius ezen rendelkezése szerint tehát a jövőben megtörténhetik, hogy a pápát nem a konklávé szigorú formalitásai között választják meg.

Egyházi szempontból legfontosabb rendelkezése X. Piusnak a pápválasztás terén az u. n. vétó helyesebben mondvá jus exclusivae eltörlése. Ezt még 1904. január 20-án „Commissum nobis” kezdetű konstitúciójában tette, amely kimondja, hogy egyetlen bibornoknak sem szabad bármiféle államtól kiközösítés terhe alatt olyan megbízást elfogadni, amely magában foglalhatná a vétó kimondását valamelyik bibornok ellen. Sem szóban, sem írásban nem szabad egyik bibornoknak sem társai tudomására hozni azt, ha kormányuk valamelyik bibornok megválasztása ellen előzetes kifogást emelne. Erre a konstitúcióra az összes bibornokoknak esküt kell tenniük. A konklávé minden tagja még külön esküt is tesz ugyan ebben az irányban.

X. Pius, mikor elődjeinek a pápválasztásra vonatkozó összes rendeleteit eltörölte és az új konstitúciót kiadta, egyetlen egyet meghagyott. Ez XIII. Leo. „Praedecessores Nostri” kezdetű konstitúciója volt (1882), amely a rendkívüli körülmények (háboru, forradalom, stb.) között megtartandó pápválasztásra kivételes intézkedéseket állapít meg. Ilyen esetben a biborosoknak joguk van szótöbbséggel megállapítani a választás helyét, idejét, sőt a választásnak egész új rendjét. Ugyanez a konstitúció külön rendelkezéseket tesz arra az esetre, ha a pápa Rómán kívül száműzetésben halna meg.

Budapest, aug. 31. (Saj. tud.) Rómából jelenti, hogy a conclavét tegnap hétfőn, délután öt órakor megkezdették.

A háboru és a gazdasági munkák.

A tanfelügyelő felhívása.

A háboru folytán be kellett vonulni a gazdasági munkával foglalkozó vidéki lakosok igen tekintélyes és legmunkabíróbb részének.

A hadügyi kormány pár heti segítséget nyújtott ugyan az aratással járó munkálatok befejezéséhez a katonák szabadságolásával, de a mezei gazdasági munkák jórésze még munkáskézre vár.

A gabona jó részét még el kell csépelni s ott van a többi termény betakarítása s az őszi szántás-vetés, amely a jövő év termését biztosítja.

Ezeknek a gazdasági munkáknak az elvégzése azokra vár s azok kötelessége lesz, akik itthon maradtak s a legnagyobb buzgalommal kell a gazdálkodó népnek pótolni azok munkáját, akik ezért az Isten áldotta földért a messze távolban áldozták életüket és vérüket.

Első sorban a nép vezetőire, a lelkesekre és tanítókra hárul az a hazafias kötelesség, hogy a mezei munkával foglalkozó népet felvilágosítsák és buzdítsák a hátralevő mezei munkák elvégzésére.

Ez irányban Vasady Lajos kir. tanfelügyelő a következő felhívást intézte az iskolák gondnokához, valamint az összes biharmegyei állami és községi tanítókhöz:

Mentőszekrények

minden nagyságban felszerelve a belügy-

miniszteri rendeletnek megfelelően felszerelve **5 K-tól 32 K-ig**

ugyszintén hiányzó részek pótlása legolcsóbb áron

FARKAS ISTVÁN

„Apolló” drogeriája

NAGYVÁRAD,

Rimanóczy palota—Rákóczi-ut.

A mozgósítás megtörténte után nem szabad megfeledkeznünk azokról a teendőkről, amelyeket a hadbakelt seregbe bevonult védőkötelesek helyett is az itthon maradtaknak kell elvégezni. Nevezetesen komolyan gondolnunk kell arra, hogy a mezőgazdasági munkák elvégeztessenek. Igaz, hogy a gazdálkodók, a gazdasági cselédek és munkások jelentékeny része fogyverben áll, de az itthon maradt ifjak és idősebbek és az asszonyok munkájának fokozottabb igénybevételével, ha nehézségekkel és késelemmel is, nem csak a termés betakarítása, hanem a jövő évi termést előkészítő munka is elvégezhető.

Tekintettel arra, hogy e gazdasági munkák elvégzése még a hadviselés szempontjából is most a lehető legfontosabb, szükséges, hogy a hatósági és társadalmi tényezők vállvetett közreműködéssel s hazafias buzgalommal odahassanak, hogy a gazdasági munkálatok minden kishitű elrendezés helyett megfeszített kitartással, egymás segítségével folytassanak és elvégeztessenek. E cél elérése szempontjából felette kívánatos, hogy a gazdasági népességgel közvetlenül érintkező és az arra hivatott elemek a gazdasági népességnek, a gazdasági munkáknak elvégzésére való szervezését lehetőleg támogassák.

Epp ezért vallás és közoktatásügyi miniszter urnak 3831—914. számú rendelete alapján felhívom az állami iskolai gondnokságokat, községi iskolaszékeket, valamint az állami és községi tanítókat, hogy a főispán ur Oméltósága utmutatása szerint ezen szervezés körül hathatósan közreműködni sziveskedjenek.

Mindnyájunkat át kell hatnia annak a meggyőződésnek, hogy a jelen viszonyok között fokozottabb köteleességteljesítéssel tartozunk s hogy az itthonmaradtak, úgy leszünk méltó fiai szeretett hazánknak, ha azok helyett is, akik érettségük a haremzőre mentek, kettőzött szorgalommal és megfeszített erővel műveljük a hazai földet.

Ami cselekszik a jobb kezéd...

Egyesület a sebesültek vigasztalására. A Jobbkéz Egyesület. A Vörös-Kereszt-Egyület gyűlése.

*

Minden szív egy testvér, egyazon nyelvet beszél s az ő jószágában pazarul bánik kincseivel, érzéseivel.

S amit nem tudna meglátni az élet rugóit a legteljesebben ismerő szem, fő sem, amit imponderabilis mivoltuk miatt a sulyokkal dobálózók észre sem vesznek: azt némely megáldottaknak szenzibilis szelleme besugározza, megvilágítja az érzés fényével, hogy végre mi is — eddig szegény szívtelemek — érezni kezdjük itt helyén a szívünket, hallani szavát.

Körülbelül így vagyunk a vasárnap délelőtt megalakult Jobbkéz Egyesülettel is. Néhány lélek hívó szavára resonált testvéreink s most akad, aki csodálkozik, hogy nem sejtettük ezt meg eddig is már. A Vörös-Kereszt-Egyület kebelében indult meg a mozgalom egy olyan csoportosulásra, melynek feladata volna, hogy az Egyület áldozatkész szellemében a nagyobb terhek viselésére hivatottakon kívül a sebesült katonák enyhítésének ezer más, könnyebb módját is fölkarolták. Ennek a megbeszélése végett Pally Lajosné urnő vasárnap délelőtre értekezletet hívott össze az Itéltőábla dísztermébe, ahol már a háboru kezdete óta dolgoznak serényen Nagyvárad

urhölgyei, hogy a harcéri sebesültek ápolására szükséges fehérneműeket készítsenek. Az értekezleten megjelentek:

Pally Lajosné, özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, özv. Grunwald Henrikné, dr. Szunyogh Pálné, özv. Bulyovszky Józsefné, Bócz Gézáné, Fényes Lajosné, Buzássy Albertné, Balkányi Ernőné, Diósi Lajosné, Gyöngyössi Istvánné, Laszky Árminné, dr. Illés Istvánné, Thury Endréné, Vueskics Julia, Kőszeghy Józsefné, Harmathy Károlyné, ifj. Moskovits Mórné, Szentlélek Kálmánné, dr. Krüger Aladárné, Rechtené Bauer Zsófia, dr. Némethy Ferencné Stachó Duci, dr. Orley Györgyné, Gerő Árminné, Beleznay Antalné, dr. Mihelffy Lajosné, özv. Ficzek Lajosné, Lukács Gusztávné, Miskolczy Agnes, Sas Edéné, Rendes Vilmosné, dr. Fráter Imréné, dr. Sarkadi Lajosné, dr. Mayer Lászlóné, Korbuly Lajosné, Friss Gizi, Miskolczy Lilly, Grósa Sándorné Révész Arthurné, Neubrunn Mariska, Steiner Szerén, dr. Menyhért Jánosné, Sulyok Gizella Tatár Zoltánné, Hiresmar-n Edéné, ifj. Munk Mórné, Kemény Gizella, Seidmann Adolfné, Klein Sámuelné, Moskovits Miksáné, Seidmann Regina, Kappel Györgyné, Schütz Albertné, dr. Ágoston Péterné, Kiss Valici, Fehér Dezsőné.

Dr. Fráter Imre, a kórház orvosa nyitotta meg az értekezletet, néhány szóban indokolván az alakulandó egyesület létjogosultságát, sőt szükségességét, majd előterjesztette a kezdeményező hölgyeknek a Vörös-Kereszt választmányához intézett következő programját:

Alulírottak elhatároztuk, hogy a háborúból visszatért és a helybeli kórházakban elhelyezett sebesült és beteg katonákat, ketten-hárman egy csoportban, előre meghatározott sorrend szerint, több ízben megfogjuk látogatni abból a célból, hogy őket vigasztaljuk esetleges és általunk kivihető kívánságaikat pedig teljesítsük.

A kórházakban elhelyezett sebesülteket esakis a Vörös-Kereszt tagjai látogathatják, ennél fogva jelen értekezleten megjelent hölgyek, kik még ez ideig nem tagok, csak azon esetben vállalhatják a látogatókat, ha a Vörös Kereszt kötelékébe lépnek.

Azon hölgyek, kik erre hajlandók, a háboru hátralévő tartamára — azaz arra az időre míg a helybeli kórházakban sebesültek lesznek elhelyezve, kéretnek havonta 2 koronát fizetni e célból, hogy a betegek kívánságainak teljesítésére némi pénzalap álljon rendelkezésünkre.

Az ajánlkozó hölgyek, valamint a pénz a kórházakban levő betegek számarányában lesznek felosztva s minden kórházban egy felügyelő által kezelve, ki a rendelkezésére álló összeget minden hónap elsején fogja a látogató hölgyeknek rendelkezésére bocsátani.

Ezen munkánkat teljesen önállóan fogjuk rendezni, a költségeket is amennyire azt viszonyaink megengedik, sajátunkból fedezzük.

A tekintetes városi választmánytól csak tervünk tudomásul vételét, annak erkölcsi támogatását és azt kérjük, ha anyagi eszközeink kimerülnének, akkor tessék bennünket némi segélyben részesíteni. Ennek nagysága, illetve beutalása esetenként talán elnökileg volna elintézhető egy bizonyos idő határában belül.

A jelen volt hölgyek a legnagyobb lelkesedéssel csatlakoztak az eszméhez. A mozgalomnak Jobbkéz Egyesület nevet adtak, elnöknőül megválasztották Pally Lajosné, pénztárossá Kőszeghy Józsefnét, titkárrá pedig Fráter Imre dr. főorvost. A pénzádományozást pedig Havas Mór kir. tanácsos és neje 100 koronával, Moskovits Mórné pedig 50 koronával nyitották meg.

Az egyesület végleges meghatározása a jövő hét szerdáján tartandó Vörös-Kereszt nagyválasztmányi ülésén fog megtörténni.

A Tiszántúl munkatársa beszélgetett Pally Lajosné elnöknővel, aki a női sziv gyöngédségéből fakadó szavakkal így festette az egyesület hivatását:

— Az egyesület neve *Jobbkéz Egyesület*. Igazán, mi a sebesülteknek az akarunk lenni, ami mindannyiunknak a jobbunk. Jobbunkat nyújtjuk szeretteink felé, mi leveleket írunk majd, hogy messze, messze is elérjen övéihez a harcosok kezének érintése; jobbunkkal emeljük ajkunkhoz, a hüs pohár vizet, mi a vigasztalás és reménység esőppjét akarjuk a sebesültek epedő ajkának nyújtani; jobbunkkal védjük magunkat, jobbunkkal emeljük esküvésre, a jobbunk nekünk mindenünk: mi is ez szeretnénk derék vitézeinknek lenni.

Ennél szebben hivatást egyesület nem gondolhat magának. (oó.)

A BIHARMEGYEI NŐEGYLET a hadbavonultak elhagyatottjaiért.

A nagyváradai és biharmegyei nőegylet választmánya népies ülést tartott tegnap délután 5 órakor. Jelen voltak: Des Echerolles Kruspér Sándorné elnök, Böszörményi Géza jegyző, özv. Bulyovszky Józsefné, Nagy Ödönné alelnökök, Grunwald Henrikné, Mezey Vilma, Óvári Sándorné védhölgyek és a választmány következő tagjai: Balogh Kálmánné, Boócz Gézáné, özv. dr. Brányi Gézáné, dr. Fráter Imréné, Füredy Lászlóné, özv. Géher Antalné, dr. Krüger Aladárné, Lausch Károlyné, Lukács Ödönné, Laszky Árminné, Molnár Gézáné, özv. Molnár Lajosné, Niedermann Antalné, Pozspiss Gézáné, Sas Edéné, Schwarz Gézáné, Stark Róza, özv. Szolcsányi Hugóné, Tatár Zoltánné.

Az elnök az ülést megnyitva indítványozza, hogy a nőegylet vegyen részt abban a nemes akcióban, melynek az a célja, hogy az átvonuló sebesülteket frissítőkkal és megfelelő étellel lássák el. Indítványozza, hogy a nőegylet alakítson csoportokat tagjaiból, akiknek az lesz a feladatuk, hogy mindenik csoport felváltva fogadja az átvonuló sebesültszállítmányt s gondoskodjék mindarról, amivel enyhíteni lehet a sebesültek nyomorán, szenvedésén. A nőkre nemes feladat vár ezen a téren, hogy intézményesen szervezzék a társadalom részvételét a háboru nyomorának enyhítésében. Bejelenti az elnök, hogy jégszekerényről fog gondoskodni, melybe a megmaradt élelmiszert elhelyezték s megfogja keresni a várost, hogy a jégszekerényt jéggel lássa el.

Megválasztották a csoportvezetőket, akikhez az értesítést fogja a hatóság küldeni a sebesültszállítmány érkezéséről s akik csoportjuk tagjait fogják értesíteni s akik a csoport működését vezetni fogják. Csoportvezetők lettek: özv. Bulyovszky Józsefné, özv. Grunwald Henrikné, Nagy Ödönné, özv. Géher Antalné.

Ezzel bekapcsolódik a nőegylet is abba a nagy akcióba, melyben résztvesz Nagyvárad majdnem minden társadalmi együletének nőtagja.

Az ülés második tárgya volt annak megállapítása, hogy mi módon vegyen részt

a nőgyet a hadbavonultak elhagyottjainak segélyezésében. Az első gondolat az volt, hogy a nőgyelet népkonyhát állítson fel a Lujza-otthonban, ahol a nőgyelet saját költségén főzetne az elhagyottaknak. De ez sokkal költségesebbnek látszott, amit a nőgyelet pénztára nem bír meg.

Hosszas tanácskozás után özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné elnök indít

ványozza, hogy a nőgyelet pénzben járuljon hozzá ahoz a segélyezési akcióhoz, mely a polgármester elnöklete alatt indult meg. Indítványozza az elnök, hogy a választmány mondja ki, hogy a nőgyelet 1000 koronával járul hozzá a segélyezéshez.

Ezt az indítványt a választmány egyhanguan, lelkesedéssel elfogadta.

A választmány ezután egyleti belügyeket intézett el.

szallagot pedig csak az életem árán vehetik el tőlem . . .

Az utolsó szavakat már alig lehet hallani. Megy a vonat, viszi a sebesülteket és viszi a káplár urral Nemes Julia bokkrétáját és háromszinű szallagját . . .

Az orosz hadszíntér.

Szakértői kézből vettük az alábbi sorokat, melyek magyarul szolgálnak tegnap a Rákóczi-úton kifüggesztett hadi térképünkhöz is. Hasonló cikkeket és térképeket később is módunkban lesz közzétenni.

Ha kezünkbe vesszük nyugati Oroszország térképét és úgy terítjük magunk elé, hogy az északi irány jobb vállunk meghosszabbításában vezessen, akkor a Kelet Poroszország és Galicia között benyúló orosz föld, olyan alakban tűnik föl, mint egy csapott-orru buldog kutyának vagy ha tetszik medve fejének a profilja, melynek orra éppen Krakónál van.

A fejnek a nyaka Sawichost és Johannisburg között 320 km. széles, Oroszország ezen ékszerűen benyúló terület megtartására milliókat áldozott — amikor kiépítette a Visztula mellett Novo Georgiosk Varsó, Ivángorod és Brest Littowsk várakat, és a kelet Poroszország déli határával csaknem párhuzamosan haladó Bobs-Narrew folyó fontosabb átkelő helyeit megerősítette. Eltekintve sok más októl, ezen exponált terület megerősítésére azért is szükség volt, mert Oroszország belsejéből ide vezető biztos utak és vasutak, a Nagy Polesie-nek mocsaras területe folytán két nagy kérére oszlanak. Egyik kéve a nagy Polesiétől északra, a másik pedig délre haladva, éri el Orosz-Lengyelországot.

Az orosz út és vasúthálózat fejlődésére ugyanis az a hatalmas mocsaras terület határozottan elválasztólag hatott.

A Nagy Polesie (magyarul nedves erdő terület) a Dujeper mellék folyójának a Pripjetnek mindkét parján terül el Kijew és Brest Litowsk között, mintegy 400 km hosszúságban és 350 km szélességben. Ez a hatalmas terület, ingoványos mocsarai, továbbá, gyér lakossága és gyér úthálózata, valamint egészségtelen éghajlata folytán nagyobb hadműveletekre alkalmatlan terep.

1812-ben Napoleonnak Oroszországi hadjáratában, Schwarzenberg tábornok parancsnoksága alatt operált itt egy oszték hadtest, mely noha ezen mocsarak legszélén működött csak Kobrin és Luck között, mégis sergének legnagyobb része az itteni földrajzi viszonyok folytán pusztult el hihetetlen nélkülözések és szenvedések közepette. Az emberek derékig gázoltak az iszapban, és a szunyogok meg mérges rovaros miriárdjai, a felismerhetetlenségig összecsipték a katonák fejét.

Tagadhatatlan, hogy ma, már némileg javultak a viszonyok a Polesieben, mert egyes részei lecsapoltattak és szabályoztattak, úgy hogy úgy hosszában, mint szélességben már 1—1 vasút is átszeli területét, de mégis egészben véve a Polesienek egész nagy komplexumát még ma is a nagy haderők harcára határozottan alkalmatlan területnek kell minősítenünk.

Egy hadsereg sorsára végzetes kimeneteli lehet az, ha erre a mocsaras területre rászorítottatik.

Már csak 1—2 napig tartó esőzés is feneketlen sártengerré változtatja át a csak csekély számú talaj utat, melyeken sem a tüzéség sem pedig a hadsereg többi járművei tovább haladni nem képesek — és így egy ide beszorított hadsereg valósággal meg van fogva, mert sem harcolni nem tud, sem pedig élelmezni nem tudja magát.

Az orosz hadvezetőség tudatában volt ennek, a mikor a galiciai határ és Polesie között mindössze 90 km, sőt helyenként csak 60 kmre összeszűkülő — járható földszívon, Dubno — Rownó és Luck-ot megerősítette

Visszahoztam a bokkrétát és a háromszinű szallagot!

Jelenet a sebesültek nyugvóállomásán. Nagyvárad urileány ajándéka egy székelv vitéznek.

A sebesültek nyugvóállomásán, kinn a pályaudvar ujonnan épített és kórházzá átalakított raktárépülete előtt a nap minden órájában százakra menő tömeg várja a sebesülteket. A tömeg néz, figyel, sóhajtozik és a szívek megremegnek, mikor valakit hordágyon hoznak a szanitészek. Végsőkig feszülnek az emberek idegszállai és amikor már alig feszülhet tovább, hangos zokogásban törnek ki a férfiak és a nők egyaránt.

Ez mutatja, hogy mi mindnyájan, akik még itthon maradtunk, mennyire ott élünk a harcúterén az ütközött öldöklő tűzében. Vergődünk és mintha golyó járná át testünket fel fel sziszszsenünk. Éreznek az itthon maradtok minden sebet, amit katonáink kapnak és ugyanugy rohanunk előre a képzeletünk által lerajzolt csatamezőn, mint a diadalmas csapatok.

A fantáziánk, az idegzetünk rajvonásban visz az oroszok ellen, vakmerő huszárok, pompásan célozó tüzekek, egyszerű közlegények, bátor önfeláldozó tábornokok vagyunk. Azzá tesz bennünket a képzeletünk, annyira beidegződött lelkünkbe a háború és az ütközet fogalma.

Akik ott nézik amint a sebesülteket a vagonokból a nyugvóállomásra viszik, azoknak a lelke végig fut egy diadalmas, vagy vesztett csata minden fázisán. De azért mégis mindenki kérdez egy pár szót a vitézektől. Ki ezt, ki azt és sokan a nagy izgatottságban bizony mosolygásra kényszerítő kicsinyes dolgokat. Azonban mégis jól esik nekik, hogy egy-két szót válthattak a sebesültekekkel!

Tegnap aztán olyan jelenetnek voltak tanúi a sebesülteket várók, amelyet egy eddig csak Jókai novellájában olvastak és azt mondták rá: „nagy meseíró volt az a Jókai!”

Délután három órakor indult tovább, Erdély felé a sebesült szállító vonat. A vitézek friss kötést, hó tiszta fehér ruhát és pompás könnyű ebédet kaptak. Feledtek is azok minden bajt, dalos jókedvvel sántikáltak a kupék felé. Mikor beszállottak, a könnyebb sebesültek kinéztek az ablakon és vidáman integettek a tömeg felé.

Egyszer csak valaki, egy káplár hangosan kiabál egy leány nevet:

— Nemes Julia kisasszony!

A kíváncsiak persze azonnal odafutottak.

— Talán a testvére?

— Vagy a menyasszonya?

A káplár ur megcsóválja a fejét és nagy büszkén válaszol.

— Nem a testvérem, nem is a jegyesem! Sokkal több annál.

Azzal benyul a kebelébe és egy félig hervadt virágcsokrot vesz elő, amelyre szép selyem, háromszinű szallag van rákötve.

— Amikor itt átutaztunk a harcúter felé, az a kisasszony adta ezt a virágot és a szallagot. Nagyon a lelkemre kötötte, hogy vigyázzak rá és hozzam vissza becsülettel. *Hát én visszahoztam, golyójárta a testemet, ágyukerek törte össze a lábom fejét, verekedtem, öltem, gyilkoltam, de a szallagra, meg a virágra jobban vigyáztam, mint az életemre.* Itt van, tessenek megnézni. Rajta a felírás, ami azt bizonyítja, hogy nem hummi mástól lopott jószág.

Megnézzük a szallagot. Az egyik oldalán ez a felírás van aranyos betűkkel:

Isten áldjon benneteket! Hazafias szeretettel Nemes Julia.

A másik oldalon pedig:

Éljen a haza, a király, a hadsereg! Nagyvárad, 1314. aug. 21.

Valaki felszól a tömegből:

— Vitéz ur! Adja ide, elviszem én a kisasszonynak!

A káplár majdnem sir, amikor vissza felel:

— Dehogy adom én ezt jó uram másnak mint magának a kisasszonynak. Olyan ez mintha a becsületemet akarná valaki elvenni. Két napig csatáztunk a muszkákkal. A virág a sapkámön viritott, mintha sohasem akarna elhervadni, a szallag pedig a vállamon keresztül vetve lobogott a puska-poros szélben. Két napig fityült köröttem a golyó, míg a második nap délután aztán belém furódott egy. *De azért mentem a többiekkel előre, míg el nem estem.* Sok vérem folyt ki és elgyengültem. Közvetlen utánam jött egy ágyu, amelynek a kerekere keresztül ment a ballábom fején. *Csak most vettem le a virágot meg a szallagot és eltettem a kebelembe.* Oda nem adnám a világ minden kincséért sem!

A kik hallották, mindnyájan a szemükhöz nyultak. Bizony kicsordult ott a könny, a lelkesedés, a rajongás és a sajnálkozás könnye minden ember szeméből.

Megszóltak a kalauzok fityölői, a vonat elindult. A káplár, a kétszeresen sebesült vitéz még egyszer leszólt:

— Tessék megmondani annak a kisasszonynak, hogy tiszteltetem és hogy a virágja, amit nyole nappal ezelőtt adott alig hervadt még. *Csak azóta szomorkodik egy kicsit, amióta megsebesültem.* A

Ez az u. n. orosz várháromszög a kapuja azoknak az utaknak, melyek Kijew felől Orosz-Lengyelországba vezetnek. Hasonló kapunak kell tekintenünk északon Grodnót, a kelet porosz határ és a Polesie között, a mely azonban már sokkal szélesebb, amennyiben 180 km-re tehető.

Ha a mai helyzetet tekintjük akkor már az előre bocsájtottak alapján is láthatjuk, hogy mennyivel előnyösebb helyzetben van a mi hadseregünk mint az orosz. Igaz, hogy áll az az elv, hogy lehetőleg igyekezni kell a harc színterét az ellenséges ország földjére átvinni, de mégis vannak esetek a mikor elkerülhetlen, sőt egyenesen a hadászati érdekek megkövetelik, hogy a saját területünkön veredjen meg a hadsereg.

Föl kell tennünk, hogy most is fontos hadászati érdekek miatt cselekedtünk így!

Ezeket az érdekeket nem tárgyalhatjuk jelenleg e hasábon, de majd elkövetkezik az ideje annak is amikor ezek nyiválnosságra fognak hvzatni.

Most egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy átlássuk annak az orosz hadseregnek a nehéz helyzetét, amelyek Lembergől északkeletre galíciai földre tört be, és amely hadseregnek a hátában a Nagy Polesiének veszedelmes moesarai terülnek el! Mi történik majd, ha ez a hadsereg vereséget szenved?

Az orosz várháromszög (Dubnó Rowno Luck nem képes egy megvert milliós had-

sereget magába fogadni. A Brest Litowsk felé való visszavonulás sem képzelhető el könnyen, a mennyiben a Visztulától jobbra, a Kraszniki felföldön álló győzedelmes hadsereg csoportunk, egy ily irányu kísérletet könnyen megghusithatna!

Visszavonulási irányul tehát csakis a várháromszög, vagy pedig Kijewi irányu képzelhető. — Ez esetben pedig az ellenségnek 400 km. hosszú harcvonala két részre szakítottatik, amely körülmény már egymagában is óriási sikerrel kecsgetet.

Mennyivel másként áll a mi helyzetünk, hátunkban a Dnyester kitünő védelmi vonalával, majd pedig a Kárpátok akadály övével!

De meg még egyet ne feledjünk el! Már az eddigi események is megmutatták, hogy az orosz katonában nincs meg az a hatalmas támadási szellem, mely a mieinket oly ellentállhatlan erővel ragadja előre a biztos győzelem felé. Pedig hát a támadó szellem képezi az alapját minden sikernek! Ezzel győzte le a japán az orosz és ezzel aratja sikereit a győzedelmes német hadsereg is a francia hadszíntéren. Ez a zálogja biztos győzelmünknek! Megnyugvással vegyük tudomással kedvező helyzetünket a hátunkban, de azért szemünket csakis előre a Lembergől északkeletre, levő területre szegezzük a hol ezen nagy mérkőzésnek döntő eseményei keresendők.

A német hadsereg óriási győzelme.

Bekerítették a Poroszországba szorult orosz haderőt.

Budapest, aug. 31. A Lokalanzeiger haditudósítója a keleti hadiszállásról jelenti tegnapi kelettel: A német haderő, amely a porosz-orosz határon az oroszokat bekerítette öt hadtest ellen harcolt. Tekintettel az erdős, tavas, roppantul váltakozó vidékre, összefüggő csatasorról szó sem lehetett. Előfordult, hogy az orosz csapat egyes részei derékszögben harcolt a németekkel. **Jobb szárnyuk Soldan és Gilgenburg között, centrumunk, mely főleg honvédcsapatokból állott Hohensteinnál, balszárnyunk Allenstein Wartenburg és Bischofburg között állott. Centrumunk az oroszok kétségbeesett áttörési kísérleteit nehéz tűzérsegeink győzelmesen visszaverte, jobb szárnyunk azután Neudenburgon, balszárnyunk Passenheimon át előnyomult. — Ezek a hadműveletek az orosz ellenfél tökéletes bekerítéséhez vezettek. Az oroszok öt hadtestükkel és há-**

A kraszniki győzelem jelentősége.

Budapest, aug. 31. A kraszniki győzelmet tárgyalva, a bécsi lapok haditudósításai megállapítják, hogy az osztrák magyar hadsereg győzelmének jelentősége abban áll, hogy ama vereség folytán, amelyet a Lublin körül összegyűlt orosz erők szenvedtek az orosz főerő jobb szárnya aligha lesz képes beleavatkozni az események további folyásába. Az osztrák-magyar csapatoknak a kraszniki győzelmet követő sikerei teljesre teszik ezt az eredményt. A haditudósítások egyhangulag kiemelik az osztrák-magyar tisztek rendkívüli szívósságát és támadó szellemét, ami figyelemreméltó menetelés után az orosz haderőket

rom hadosztályukkal jelentékenyen túlsúlyban voltak a német erőkkel szemben. A Hahensteintől nyugatra elterülő magaslaton háromezer orosz foglyot láttam elvonulni. A fickók egy része bambának, levertnek látszott, voltak azonban köztük fegyhazi alakok is, akikről a borzasztó barbárságokat, amelyekről a menekültek elbeszélnek, bátran föl lehet tételezni.

Bécs, aug. 31. Fremdenblatt jelenti: A nagy csatának ma van a hatodik napja. Csapatunk csodálatraméltó kitartással harcolnak. A harc vonalából **kitünő hírek érkeznek javunkra.** A visszatérő sebesültek **csodákat mesélnek** katonáink hősiességéről. A főhadiszálláson jó a hangulat. A Neue Freie Presse jelenti: **Ma éjjel kedvező hírek érkeztek az általános helyzetről. A harc tart és további lefolyása elé bizalommal tekinthetünk.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

menekülés szerü visszavonulásra kényszerítette. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.)

A hős honvédhuszárok.

Budapest, aug. 31. Egy Belzechől ideérkezett honvédhuszártiszt lelkesedéssel beszél huszároiról és kijelenti, hogy **ugy harcolnak, mintha ördögök volnának.** A tisztek úgy támadnak, hogy **ki se vonják kardjaikat és az orosz lovasokat elevenen akarják összefogdosni.** A kozákok kitérnek a gyalogság elől és nem várják be a lovas attackot, **tűzereink briliánsan lönek,** a hadsereg szelleme kitünő. (Miniszterelnökség sajtóosztályától.)

..HIREK..

*** Dr Bozóky Géza egyetemi tanár.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király dr Bozóky Géza pozsonyi jogakadémiai rendes és egyetemi magántanárt a pozsonyi Erzsébet-tudományegyetemen a kereskedelmi és váltójog tanszékére egyetemi nyilvános rendes tanárrá nevezte ki a VI. fizetési osztályba. Az új egyetemi tanár városunk szülötte, dr Bozóky Alajos udvari tanácsos, nyug. jogakadémiai igazgató fia. Aránylag még fiatal ember, aki mögött azonban már is egy tudományos működésben eltöltött mult áll. Egész fiatal korában már jogakadémiai tanárlett s már majdnem két évtizedet töltött a tanári katedrán. Egy igazi vérbeli tudós, aki majdnem az összes európai nyelveken beszél s számon tartja az egész tudományos világ jogtudományi irodalmát s a magyar jogtudomány művelésében is agilisán kivette részét. Most elnyerte a legfelsőbb fokot, amit egy állam tudósának adhat. Dr Bozóky Géza méltó helyre került, ahol megfelelhet annak a magas szoros feladatnak, hogy intenzíve mélyítse a magyar jogtudományt.

*** Kinevezés a hadseregben.** A m. kir. honvédelmi miniszter dr Fodor József 4. honv. gy. e.-beli póttartalékos tartalékos segédorvos-helyettesé nevezte ki.

*** Orosz foglyokat vittek Nagyváradon át.** Az északi határon történt győzedelmes csatáinknál, mint irtuk, pár ezer orosz katonát kerítették fogságba vitéz csapataink. Ezeket az orosz tiszteket és katonákat már napok óta szállítják Magyarországra s viszik szét az ország különböző helyeire. A napokban már megemlékeztünk egy csapat orosz fogoly szállításáról, akiket Szolnokon keresztül szállítottak Esztergomba, Budapestre, stb. Tegnap újabb orosz fogoly szállítmány érkezett Galiciából, akiket Érmihályfalván keresztül Nagyváradra hoztak. Mintegy 30 vasuti kocsihoz hozták a szerencsétlen kozákokat. Külön kocsiiban volt néhány magasrangú tiszt is. A kozákok elég siralmas állapotban voltak. Igen ki vannak éhezve, mert a haretéren nem a legbőségesebben látták el őket. A fogságot jótéteménynek tartják magukra nézve, mert legalább nem kell tovább koplalniok. — Nagyváradon ki sem szállították őket, hanem Össin át Aradra szállították, ahol további intézkedésig a várban helyezik el.

*** Kirendelés.** A magyar kir. igazságügyminiszter dr Scharf Miksa nagyszalontai kir. járásbírói joggyakornokot a nagyszalontai kir. járásbírói mellett alkalmazott ügyészégi megbízottnak állandó helyettesévé rendelte ki.

*** A berettyóújfalui járás áldozatkészsége.** Ó Felsege születésnapján, augusztus 18 án Biharvármegye legtöbb községében megtartották a Katona napot s gyűjtéseket rendeztek a háboruba vonult családjaiknak a felsegélyezésére. A berettyóújfalui járásban igen szép eredményt ho-

zott a katona nap. A gyűjtésből befolyt Csökmön 200 korona, Darvason 400 korona, Zsákán 16 korona, Furtán 25 korona 8 fillér, Vekerden 70 korona, Váncsodon 360 korona, Berettyószentmártonban 100 kor., Berettyóujfaluban 68 10 kor., Szentpéterszegen 600 korona, Gáborjánban 30 kor., Hencidán 1460 korona, Esztárban 378 korona, Pocsajban 239 korona. A járás területén tehát befolyt 2800 korona 78 fillér. Kapcsolatosan megemlítjük, hogy Berettyóujfalu község tisztviselői és alkalmazottai ugyanezen nemes célra felajánlották fizetésük 1 százalékát.

* **A vármegye közegészségügyi bizottságának ülése.** A vármegye közegészségügyi bizottsága e hó 14-én fél 11 órakor ülést tart a megyeháza kistermében. Az ülésnek egyedüli tárgya a Bihardíószegen felállítandó második gyógyszerár ügye.

* **Elmarad a jog és államtudományi továbbképző tanfolyam.** A belügyminiszter tegnap tudatta Fráter Barnabás alispánnal, hogy az október 1-től 17-ig tervezett jog és államtudományi továbbképző tanfolyam elmarad. Az elmaradás oka természetesen a háború.

* **A női kereskedelmi tanfolyam.** A nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam megnyitása most már biztosítva van. Nagyvárad városa tudvalevőleg 1500 korona segélyt szavazott meg az 1914—1915. tanévre, a belügyminiszter azonban a törvényhatóság hozzájárulását nem hagyta jóvá, tekintettel a mostani viszonyokra, hivatkozik a miniszter rendeletére, amelyben a legnagyobb takszükségre inti Nagyvárad városát. Így a város ezen tanévben nem adhatja meg a megszavazott segélyt, s már-már úgy volt, hogy nem is nyílik meg a tanfolyam, amikor is sok szegény leány elesett volna attól, hogy a képesítést megszerezze, jövő megélhetését biztosíthassa. A tantestület áldozatkészsége azonban így is biztosítja a tanfolyam megtartását. A tanári kar, özv. Reechtne Bauer Zsófia igazgatónő elnöklete alatt értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy a városi segély nélkül is fentartják a tanfolyamot, még pedig a befolyó tandíjakból, saját rezsijükben.

* **A gyámpénztár számadásai közszemlén.** Nagyvárad város gyámpénztárának 1913. évi számadásai és mérlege az 55200—1913. sz. Büm. rendelet 116. §-a értelmében a f. évi augusztus hó 31-től szeptember hó 14-ig bezárólag terjedő 15 napra a városi számvevői hivatal helyiségében közszemlélre kitétetnek, ahol az érdekeltek a hivatalos órák alatt megtekinthetik, azok ellen irányuló felszólamlásaiikat vagy észrevételeiket a törvényhatósági bizottság f. évi október havi közgyűlését megelőzőleg 5 nappal a városi tanács mint állandó választmányhoz beadhatják. Nagyvárad város tanácsa 1914. aug. 27-én tartott üléséből. Rimler Károly, polgármester.

* **A piaristák adományai.** A Magyar Kurir jelenti: A magyar kegyestaniórend 5000 koronát adományozott különböző jóléti célokra. Ebből az összegből 1000 koronát juttatott a Vörös Kereszt-Egyletnek, 500 koronát a behívottak hátramaradottainak segélyezésére, 300 koronát a budapesti belvárosi polgárok segítőbizottságának, 200 koronát a Mária Kongregáció-Otthonnak, 2000 koronával járult a budapesti kegyesrendi uradalom helyi gyűjtéséhez a behívottak hátramaradottai részére. A budapesti háztagjai a behívottak hátramaradottainak segélyezésére 1000 koronát adtak.

* **Egyelőre marad a hadimenetrend.** A magyar kir. államvasutak igazgatósága olyan értesítést bocsátott ki a napokban, hogy szeptember hó első napjaiban a máv. vasutvonalain, legalább részben megindulnak a korábbi menetrendszerinti személyszállító vonatok. Utánna jártunk a dolognak, hogy közönségünket biztos adatokról értesítsük. Hiteles helyről vett értesülés alapján közöljük, hogy egyelőre a nagyváradi vasútállomásról egyáltalán nem indulnak más vonatok, mint a hadimenetrend szerinti eddigi postavonatok és helyi vonatok. Változás csupán annyiban történt, hogy Arad felé korlátozott mennyiségben gyorsáru küldeményeket is vesznek fel. Remélhetőleg azonban pár nap múlva a személyvonatok visszaállítása is, legalább részben, el lesz rendelve, amiről azonnal értesítjük olvasóinkat.

* **Megkérlelő processzió Budapesten.** A Magyar Kurir jelenti: Fegyvereink győzelméért vasárnap délelőtt megkérlelő körmenetet rendezett a budapesti belvárosi főplebánia, az ájtatoskodó közönség óriási részvételével. A körmenetben részt vett Budapest egész társadalmja a legmagasabb köröktől az alsó néposztályokig. A tízórai mise után Bakács János belvárosi apátplebános vezetésével indult el a körmenet a belvárosi plebániatemplomból és a Mária Valéria, a Deák Ferenc- és a Bécsi-utcán át a Szervita-téri Mária szobor elé vonult. Itt Bakács József apátplebános rövid beszédet és imát mondott, majd a menet a Városház-utcán át a Ferencrendiek temploma elé vonult, ahol a templomajtó elé ki volt téve az Oltáriszentség is. Innen a processzió az egyetemi templom, majd az Angolkisasszonyok temploma elé vonult, aztán a Váci- az Irányi utcán és a Ferenc József-rakparton át visszatért a belvárosi plebánia templomba.

* **A városi népkönyvtárból.** A városi népkönyvtár könyvtárosa tudomására hozza a közönségnek, hogy a könyvtár a mai napon ismét megnyitott s naponként délelőtt 9—12 ig, délután 4—7 ig az olvasók rendelkezésére áll. Egyben tudatja azt is, hogy a Biharmegyei Orvos és Gyógyszerész Egylet könyvtárát a városi népkönyvtárban helyezte el s a fent jelzett időkből ez is használható.

* **Egy magyar herceg bravurja a harctéren.** A Berliner Lokalanzeiger írja, hogy Windisch Graetz Lajos herceg tartalékos főhadnagy még a magyar csapatok áthajózása előtt egy osztag utással átúszta Zimónynál a Szávát, hogy megbíusítsa a szerbeknek egy védelmi intézkedését. A herceg, aki huszártiszt, mint önkéntes vett részt ebben a vállalkozásban. Itt említjük meg, mivel talán nem ismeretes, hogy Windisch-Graetz Lajos herceg az orosz japán és a török bolgár háborúban is részt vett.

* **Csak kivételesen lehet ideiglenes munkaerőt alkalmazni.** A mozgósítás folytán a vármegyéktől, köztük Biharmegyétől is igen sok alkalmazottat szőlítettek fegyverbe. A felszaporodott munka feldolgozására a vármegyék előterjesztést tettek a miniszterhez, hogy a behívottak hazaérkezéséig kisegítő ideiglenes munkaerőket fogadhassanak fel és azok fizetését az állam folyósítsa. A miniszter most értesítette a vármegyét, hogy nem teljesítheti a kérelmet. A miniszteri leirat az itthonmaradottak hazafias érzületére hivatkozva, utasítja az alispánt, hogy azok munkásságának fokozata mellett hasson oda, hogy a munka

feldolgoztassék. A miniszter csakis kivételesen és kellelőleg megindokolt esetben ad engedélyt kisegítő ideiglenes munkaerők alkalmazására.

* **A bevonult jegyzők és segédjegyzők fizetése.** A háborúra való tekintettel katonai szolgálatra bevonult községi jegyzők és segédjegyzők fizetésére vonatkozólag most intézkedett a belügyminiszter. E szerint a jegyzőknél ép úgy kell eljárni mint a többi vármegyei tisztviselőknél. A helyettesítéseknél is azokat a jegyzőket kell alkalmazni, akik már állásban vannak, ezeknek azonban fizetés nem jár.

* **A hadbavonultak családjainak segélyezése.** Nagyvárad város polgármesterei hivatalában még folytatják a bevonultak családjainak segélyezését. Jóllehet, hogy már nem tolongnak százával a segélyre szorultak, de azért egész nap vannak jelentkezők, akiket maga Rimler Károly polgármester, Juricskay Barna tb. tanácsnok és Salgó Zelma gépirónó segédkezésével, lát el utalványokkal. Most már csak tejrre, lisztre és burgonyára kapnak utalványt a szegény asszonyok. Pénzt csak előlegképpen kapnak azok, akik államsegélyt fognak kapni. A várostól kapott előget annakidején levonják az államsegélyből. A szegény családok felsegélyezésére ujabban a következő adományok folytak be a polgármesterhez:

Rácz Ilona gyűjtése: N. N. —50, N. N. —40, Egy anya —40, N. N. —44 N. N. —40, N. N. —20, Dánielné —50, N. N. —40, M. S. —20, Papp Lajosné —20, Farkas Zsigmondné —50, Tóth Lajosné —20, Veselényi Imréné —20, Svoj Vilmosné —50, N. N. —20, Bernyei M. —40, N. N. —40, N. N. —20, S. I., N. N. —10, N. N., N. N., N. N. —20—20, N. N. —10, M. A. 1, N. N. —30, N. N., N. N., N. N., N. N. —20—20, N. N. —10, N. N. —50, N. N. —30, N. N. —10 összesen: 11 korona 14 fillér. Berkes Sándor N. N. —50, N. N., N. N., N. N. —10—10, Oszkár Deák Ferenc —30, Evike —30, Berkes Pál —20, Berger Jóska —20, N. N. —50, N. N., N. N., N. N., N. N. —20—20, S. H., N. N., Szücs Béla, N. N., Klárika, N. N., N. N. —20—20, N. N., N. N., N. Bánócz András —20—20, Kain Jakab I., N. N. —30 N. N. —40, Jungreis Endre —25, Veinstock fiuk —50, Freund Hermanné —50, összesen 825 kor. Egy másik gyűjtőiben: Goldmann Miklós, N. N., Leitner Gusztáv, Sz. L., N. N., N. N., N. N., Brült I., N. N., N. N., S. I., Szemere Eduska, N. N., N. N., N. N., O. Zs. A. 10—10 fill., Kóhné, Klein Dávid, N. N., N. N., Varga Imre, Spitzer N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N. 20—20 fill., N. N. —80, N. N. —30, összesen 560. Berkes Erzsébet és Margit gyűjtése: Kandel —50, N. N. 50, N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., Berkes Dóri, N. N. 10—10 fill., N. N., N. N., N. N., N. N., Katz Ilonka, N. N. 20—20 fill., N. N. —30, ifj. Lammel —40, összesen 350. Gonda Katalin gyűjtése: N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N. 10—10 fill., N. N. —30, N. N. —30, B. I., N. N., Lányi I. —40—40, N. N., N. N., V. K., F. B., N. N., N. N., Pavlovits, Gonda Piste, olvashatatlán, N. N., N. N., Salamonné, N. N. —20—20, Gonda Mariska —60, A. F. —60, Vezér —80, Vas Adolfné, Léderer Manó, Veiszlovits 1 korona. Összesen: 11 korona 04 fillér.

* Az iskolák sajnos nem fognak megnyitni, a **Donát-féle** kereskedelmi magántanfolyam azonban rendes időben kezdi a tanítást. Aki nem akar a tanulásban visszamaradni, **siessen** beiratkozni. A fiú és leány tanítás külön külön történik.

* **Középszkolai** alsó osztályu 1-2 tanuló róm. kath. tisztviselő családhoz kosztosként kerestetik. Gymnazisták tanulmányilag is ellenőriztetnének. Cim a kiadóhivatalban. Telefon.

* **Aszódi Mihály** Trieszti kávé tea rum közvetlen behozatali üzlete Nagyváradi Kossuth utca és Rákóczy ut. Csokoládé Király fiók üzletem Kugler Gerbaud bonbonokkal, felszerelve budapesti árakkal, a vásárló közönséget értesitem, hogy nemesfajú kávéim megérkeztek, a kávéfogyasztók élvezettel vásárolják Aszódy 8 féle zamatu pörkölt kávéját mely izre és zamatra utánozhatatlan. Cukorkáim, teáim, konyak likőrök, rumok, elsőrendű árak, üzletemben nagy mennyiségű szalámi kapható, kocka cukor, por cukor, szardiniák, dzsemek, igen édes esemege szálló postán 5 kgos kasarakban szállítható. Tisztelt vevőim értesitem, hogy a vasuti szállítás megkezdődött ismét minden a régi árban kapható üzletemben ugy a Kossuth-utcán mint a Rákóczy-uton, Motor üzemű kávépörkölte a kirakiban látható. Katonák részére málnaszörp, Kristály limonábé és uti cukorkák.

* **Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu boksz cipő K. 7, férfi boksz v. chevró fűzős v. zugas K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyszint minden uridivatcikk a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, amelyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyveikére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán: Nincs-e valami elvámolni-
valója?
Szombaton: Obsitos.
Vasárnap d. u.: Lotti ezredesei; este:
Ingyenélők.

Az obsitos. Értékes operette előadása lesz szombaton a Szigligeti-színháznak, mely alkalommal az Obsitos című remek zenéjű és csoda szép meséű operette kerül színre.

IRODALOM

Az Élet című szépirodalmi hetilap augusztus 30-iki számában S. Bokor Malvin folytatja a „Völegény ur” című kitűnő regényét. Elbeszéléseket irtak Kádár Lehel és Blaskó Mária; verseket találunk Lampérth Gézától és Garay Annától. Cikkeket olvashatunk Tompa Istvántól és Radványi Kálmán dr.-tól. Ezenkívül találjuk még a rendes heti rovatokat és az újabb fényképfelvételeket a sebesültek szállításáról, itthoni ápolásáról és egyéb eseményekről. E kitűnően szerkesztett szépirodalmi lap terjesztését olvasóink figyelmébe ajánljuk. Szerkeszti Andor József. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII, Damjanich-utca 50. Előfizetés félévre 10 korona.

A **„Vasárnapi Ujság”**, augusztus 30-iki száma is a háborúval foglalkozik legbővebben: képeket ad a sebesültek érkezéséről és ápolásáról, a Vogézőknál lefolyt harcok színhelyéről. Mühlhausen, Metz és Brüss-

szel városából, Budapestre hozott foglyokról, a bosnyák népfelkelőkről, a kolozsvári honvédek zászlószenteléséről; német katonák hadbavonulásáról, X. Pius pápa halálára nekrológ és több kép vonatkozik. Kiváló érdekesség agg költőnk, Lévy József remek verse a háborúról. Egyéb olvasmányok: Ambrus Zoltán és Galsworthi regénye, cikk a szedáni csatáról, krónikás cikk stb. s a rendes heti rovatok: a háboru napjai, s egyveleg, zakk, halálozás, szerkesztői üzenetek, stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.).

NYILTÉR

A Donát-féle

keresk. magántanfolyamon

uj tanfolyamok kezdődnek és redig gyors- és épírára (előrehaladottabbaknak külön ismétlőórák) szépírára (magyar és német szépírást valamint rondírást) egyszerre, két- és amerikai könyvtételre (gyakorlati alapon) közöns. és kereskedelmi számtan, magyar és német levelezés német nyelvre (társalgási gyakorlat).

Külön esti tanfolyamok

Mérsékelt tandíjak!

Vidéki szülőknek

külön figyelmébe ajánljuk a tanfolyamot, ahol még egy néhány felső kereskedelmi- vagy polgári iskola látogató tanuló teljes ellátást kaphat. A gyermekek tanulmányai szigoruan lesznek ellenőrizve; zongora, hegedű tanítás a házba. Bejelentések elfogadtnak naponta.

A tanfolyam vezetője:

DONÁT M. KÁROLY.

Szabadság-utca 3.

TANÜGY

Tanév megnyitás a kir. kath. jogakadémián. A nagyváradi kir. kath. jogakadémiára beiratkozni szándékozók tudomására hozom, hogy az 1914-15. tanév I. felére a beiratás illetőleg a beiktatás folyó évi szeptember hó 1-én veszi kezdetét. A pót és ismétlő, valamint az elmaradt évvégi vizsgálatok a szabályzatban meghatározott időben fog megtartatni.

Az érdekeltek ugy a beiratkozás, mint a vizsgálatra bocsátás tárgyában naponkint d. e. 9-12 óráig az akadémia könyvtár helyiségében nyerhetnek fölvilágosítást. Figyelmeztetem azonban az akadémiai polgárságot, hogy az épületbe csakis az index vagy az érettségi bizonyítvány előmutatása mellett lehet belépni.

Értesitem továbbá az érdekelteket, hogy tekintettel a rendkívüli viszonyokra, az akadémia dékáni hivatala a fenti tárgyakat érintő mindennemű levéli megkeresést is elinté: így az az akadályoztatás miatt megbízott vagy levél útján fölvetelre jelentkezőket szintén előjegyzésbe veszi.

A beiratások záros határidejét, az előadások megkezdését stb. érintő későbbi mó-

dosítások annak idején hirdményileg és hirlapilag is közzé fognak tétetni. Nagyváradon, 1914. aug. hó 31. A dékán.

Az iparostanonciskolai beiratások elhalasztása. Értesítjük a tanonctartó t. mester urakat, hogy a vallás és közokt. Miniszter ur f. évi aug. 24 én kelt rendeletével az iparostanonciskolák megnyitását október elsőig elhalasztotta.

A beiratásokról hirlapilag értesítjük az érdekelteket. Lukács Ödön, iparokt. biz. elnök. Szüts Izso, iparisk. igazgató.

A várad-ujvárosi róm kath. elemi fiúiskolában (Körözs-utca 6. sz.) a beiratások az 1914-15-iki tanévre szeptember hó 1-től 5-ig történnek az illető osztálytanítók előtt, délelőtt 8-tól 11-ig, délután 3-tól 5-ig. A beiratás alkalmával be kell mutatni a születési, újraoltási és az utolsó évvégi iskolai bizonyítványt. Keresztelési igazolványt az illető plebániái hivatal díjmentesen állít ki. Felkéretnek a szülők és gyámok, hogy a beiratásnál személyesen jelenjenek meg. Beiratási és tandíj nincs, de 50 fillér könyvtárdíjat minden tanuló köteles fizetni. Szegény, szorgalmas tanulókat az iskola ingyen látja el tankönyvekkel és írószerekkel. Magántanulók személyesen vagy írásban bejelentendők. Szeptember 6-án délelőtt 11 órakor Veni Sancte, utána a tanév ünnepélyes megnyitása. A rendes tanítás Szeptember 7-én kezdődik meg. Az igazgatóság.

Beiratások a bábatanfolyamra. A nagyváradi m. kir. bábaképző intézet 1914-1915. tanév téli tanfolyamára a beiratások folyó évi szeptember hó 1-től 10-ig tartatnak meg. Ezen tanfolyam tartama alatt a bábatanulók nem nyerhetnek elhelyezést az internátusban, mivel az katonai sebesültek részére rendeztetett be, s így csakis kintlakó növendékek fognak felvétetni. A felvételhez szükséges okmányok: keresztlevél, házassági-, erkölcsi-, illetőségi- és orvosi bizonyítvány. Özvegy nők a férj halotti anyakönyvi kivonatát is kötelesek beszerezni. Tan-, vizsgadíj és oklevél költség 43 kor. 20 fillér, mely összeg a felvétel alkalmával azonnal lefizetendő. Műszertáska ára 33 korona. Tankönyv és nyilvántartások ára 6 kor. 20 éven aluli és 40 éven felüli nők nem vehetők fel. A tanfolyamra vonatkozó egyéb feltételek a bábaképző igazgatóságánál megtudhatók. Felhivom mindazokat, kik ezen tanfolyamon részt venni óhajtanak, hogy beiratkozás végett a fentebb jelzett napokon d. e. 11-12 és d. u. 5-6 óra között a m. kir. bábaképző igazgatóságánál (Verbőczy utca 4 szám) jelentkezzenek. Dr. Konrád Jenő igazgató-tanár.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Biharvármegye alispánjától.

15309/1914

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Biharvármegye háztartási alapjának 1915 évi költség előirányzata az állandó választmány véleményével együtt f. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg 15 napra közigazgatási kiadóhivatalomban közszemlére kitétetik.

Az 1886. évi XXI t.-c. 17 §-a értelmében egyes adózók a költségvetésre észrevételeket tehetnek, és azokat a folyó évi szeptember hó 16 án tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőzőleg 5 nappal az állandó választmányhoz beadhatják.

Nagyváradi, 1914. augusztus 31.

alispán h.

Keszthelyi Zoltán,

főjegyző.

